

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKWR.431.2.45.2025.JL

Pani
Ewelina Wójcik
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Podchorążych 15
58-508 Jelenia Góra

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Wrocław, dnia 29 września 2025 r.

I. Informacje organizacyjne:

Jednostka kontrolowana:	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej:	Ewelina Wójcik od 1 sierpnia 2024 r. – 20 sierpnia 2025 r. (akta kontroli str. 20)
Zakres kontroli:	Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej. Dokonywanie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej. Dokonywanie oceny podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji i jakości wykonywanej pracy. Zgodność zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi. Okres objęty kontrolą od 1 sierpnia 2022 r. do 20 sierpnia 2025 r.
Podstawa prawna kontroli:	Art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 49) ² ; Plan Kontroli na II półrocze 2025 r. zatwierdzony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 27 czerwca 2025 r.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:	od 20 sierpnia 2025 r. do 19 września 2025 r.
Kontrolerzy:	1. Joanna Laskowska, inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 323 z dnia 8 sierpnia 2025 r., sygn. PS-NKWR.0030.323.2025.JL 2. Emilia Molska - Kaźmierczak, starszy inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 324 z dnia 8 sierpnia 2025 r., sygn. PS-NKWR.0030.104.2025.JL (akta kontroli str. 7 - 11)

¹ zwane w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „PCPR” lub „Centrum”.

² zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „ustawą”.

II. Ocena kontrolowanej jednostki:

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną wystąpienia nieprawidłowości było nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa, które wywołały skutki w zakresie działalności kontrolowanej jednostki. Kontrola została odnotowana w książce kontroli i wizytacji jednostki pod numerem 2/2025.

III. Ustalenia kontroli:

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, ankiety z działalności PCPR w kontrolowanym okresie, dokumentów z akt osobowych potwierdzających kwalifikacje zawodowe osób zatrudnionych na stanowiskach koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, aktów prawa miejscowego oraz złożonych wyjaśnień i oświadczeń dyrektora. Sposób doboru próby do czynności kontroli został zawarty w programie kontroli z dnia 2 sierpnia 2025 r.

PCPR funkcjonuje w oparciu o statut nadany jednostce uchwałą nr XV/83/11 Rady Powiatu Jeleniogórskiego z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie nadania statutu Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze. Regulamin Organizacyjny wprowadzony uchwałą nr 180/553/17 Zarządu Powiatu Jeleniogórskiego z dnia 14 listopada 2017 r. wskazuje Centrum jako jednostkę organizacyjną powiatu wyznaczoną na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie karkonoskim (dawniej jeleniogórskim)³.

(akta kontroli str. 12 – 18, 22 – 40)

Nabór, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej.

PCPR prowadził nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, w myśl art. 76 ust. 4 pkt 1 ustawy. W ankiecie dot. działalności Centrum dyrektor wymienił działania podejmowane w tym obszarze, a podczas czynności kontrolnych okazał dokumentację potwierdzającą podejmowane inicjatywy naboru kandydatów, a także tworzenia pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego wśród lokalnej społeczności m.in. poprzez:

³ zwany w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „Organizatorem”, „PCPR”, „Centrum”

- publikację na stronie internetowej Centrum filmu promującego ideę rodzicielstwa zastępczego i prowadzenie otwartego naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- ekspozycję w budynku siedziby PCPR materiałów promujących rodzicielstwo zastępcze i poszukiwanie kandydatów do pełnienia roli rodziców zastępczych;
- dystrybucję w urzędach gmin, w ośrodkach pomocy społecznej, w placówkach ochrony zdrowia funkcjonujących na terenie powiatu karkonoskiego materiałów promocyjnych (film, plakaty, ulotki) oraz pism zachęcających do włączenia się w działania promujące rodzinną pieczę zastępczą ze wskazaniem na potrzeby pozyskiwania osób do pełnienia ww. roli i zapewnienie bezpłatnego szkolenia w tym zakresie;
- publikowanie na stronie internetowej oraz profilu Facebook Powiatu Karkonoskiego artykułów o prowadzonym naborze kandydatów na opiekunów zastępczych;
- zamieszczenie na stronie Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze informacji o bezpłatnym szkoleniu dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,

Nabór kandydatów odbywał się także podczas prowadzonej akcji promującej ideę rodzicielstwa zastępczego podczas festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, Dnia Dziecka oraz Powiatowego Dnia Bezpieczeństwa (czerwiec 2025 r.) w Dolnośląskim Centrum Sportu w Jakuszycach.

W zakresie realizacji zadania związanego z prowadzeniem naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wykazane przez PCPR ww. inicjatywy warto rozszerzyć o katalog podmiotów typu: placówki oświatowe, ośrodki kultury i sportu, centra handlowe, parafie, świetlice wiejskie, przedsiębiorstwa i firmy o charakterze usługowym (np. piekarnie, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, apteki) oraz media lokalne (prasa, radio, strony internetowe), powiatowa komunikacja, które stanowią publiczne źródła dystrybucji materiałów promujących rodzicielstwo zastępcze.

(akta kontroli str. 44 – 45, 66 – 81)

W okresie objętym kontrolą wobec sześciu kandydatów do prowadzenia rodzinnej pieczy zastępczej (grupa kontrolna), Centrum dokonało oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 – 3 ustawy na podstawie przeprowadzonej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, zgodnie z art. 42 ust. 7 w zw. z art. 76 ust. 4 pkt 13 ustawy. Analizując dokumentację stwierdzono, że pięć osób złożyło wnioski o przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji, zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy, a wobec

jednej osoby ocena spełniania warunków została wykonana na zlecenie wydziału rodzinnego sądu rejonowego. W składanych wnioskach kandydaci wskazywali formę rodzinnej pieczy zastępczej, którą deklarowali się pełnić w przyszłości. W przypadku jednego małżeństwa takie wskazanie nie nastąpiło. Przedmiotowy wniosek zawierał dane osobowe kandydatów, dane kontaktowe oraz oświadczenia kandydatów o spełnianiu warunków określonych w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy. Ponadto do wniosku załączano: zaświadczenie o niekaralności, zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia wystawione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, opinię psychologiczną, zaświadczenie o wysokości i źródle dochodu, kopię umowy o pracę, kopię odpisu aktu małżeństwa oraz opinie/referencje np. od pracodawcy, środowiska sąsiedzkiego, rodzinnego. Organizator wypełniał z kandydatami w miejscu ich zamieszkania druk: *Karta dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej*, który odnosił się do danych podstawowych, opisu sytuacji zdrowotnej, rodzinnej, mieszkaniowej, materialnej, gotowości osób do przyjęcia dziecka, ze wskazaniem ich motywacji, sposobu organizacji opieki nad dzieckiem, zaspakajania jego potrzeb rozwojowych, stosowanych metod i doświadczeń wychowawczych. Kandydaci sporządzali oświadczenie pod odpowiedzialnością karną, dotyczące władzy rodzicielskiej, realizacji obowiązku alimentacyjnego lub jego braku, zdolności do czynności prawnych i niekaralności oraz dostarczali zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego. Pedagog Centrum sporządzał opinię pedagogiczną dotyczącą zdolności do sprawowania opieki nad dzieckiem wobec kandydatów. Na podstawie zgromadzonej dokumentacji, Organizator sporządzał wobec wszystkich kandydatów analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, zgodnie z art. 42 ust. 7 ustawy, uwzględniając w tej analizie spełnianie wymogów zawartych w art. 42 ust. 1 - 3 ustawy, tj.:

- rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej - opinie środowiskowe, referencje od pracodawców;
- status władzy rodzicielskiej, realizację obowiązku alimentacyjnego lub jego brak, zdolność do czynności prawnych (oświadczenie kandydata złożone pod odpowiedzialnością karną);
- zdolność do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem potwierdzone zaświadczeniem lekarskim i opinią psychologiczną wystawioną przez psychologa spoza PCPR;
- zapewnienie odpowiednich warunków bytowych, mieszkaniowych umożliwiających dziecku zaspakajanie jego indywidualnych potrzeb;

- niekaralność prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo – zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego.

Każdy kandydat został zweryfikowany w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, przy czym wobec pięciu osób dokonano tej weryfikacji dopiero po sporządzeniu analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy. W dokumentacji jednej kandydatki, opiniowanej na zlecenie wydziału rodzinnego sądu rejonowego, stwierdzono brak wydruku z weryfikacji w ww. Rejestrze. Z wyjaśnień Dyrektora złożonych do akt kontroli wiadomo, że dokument ten został omyłkowo wysłany do sądu wraz z przedmiotową opinią. Kandydatka została ponownie zweryfikowana w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym przez Organizatora podczas czynności kontrolnych. Analiza dokumentacji grupy kontrolnej dotycząca realizacji przez Centrum obowiązku sporządzania analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka w myśl art. 42 ust. 7 ustawy wykazała, że sporządzano ww. analizę z pominięciem ustalania okoliczności spełniania przez kandydatów warunku określonego w art. 42 ust. 1 pkt 8 ustawy, tj. weryfikacji w bazie danych rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, co stanowi nieprawidłowość.

W toku kontroli dokumentacji osób z grupy kontrolnej ustalono, że wobec każdego kandydata w terminie kilku dni Organizator sporządził i wydał dokument w wersji papierowej potwierdzający przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji. Wszystkie były pozytywne, posiadały wskazaną datę jej przeprowadzenia oraz termin ważności, który wynosił 2 lata od dnia jej przeprowadzenia. Organizator nie wydał wstępnej kwalifikacji negatywnej. W opracowanym wzorze dokumentu kwalifikacyjnego Centrum zawierało obszar odnoszący się do szczegółowego uzasadnienia przyczyn negatywnej wstępnej kwalifikacji i wskazania obszarów wymagających poprawy wraz z pouczeniem, o którym mowa w art. 43 ust. 3 ustawy. Wobec wszystkich osób z grupy kontrolnej, PCPR sporządził i wydał wstępną kwalifikację pozytywną, przy czym weryfikacji tych osób w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym dokonano dopiero po wydaniu ww. wstępnej kwalifikacji.

W myśl art. 43 ust. 7 ustawy organizator, który pozytywnie wstępnie zakwalifikował kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, kieruje tego kandydata, na jego wniosek, na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy. Podczas kontroli ustalono, że wszyscy kandydaci z grupy kontrolnej zostali zakwalifikowani do udziału w szkoleniu na podstawie wniosków złożonych po przeprowadzeniu wstępnej kwalifikacji, co potwierdzono wydaniem skierowania

na szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 43 ust. 7 ustawy. Niemniej wydanie pozytywnej wstępnej kwalifikacji kandydatom w myśl art. 43 ust. 1 ustawy i dalsze skierowanie ich do udziału w szkoleniu, bez dokonania pełnej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej w myśl art. 42 ust. 7 ustawy poprzez pominięcie realizacji obowiązku wynikającego z art. 42 ust. 1 pkt 8 ustawy, stanowi nieprawidłowość.

W okresie objętym kontrolą, Centrum zorganizowało szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w terminie miesiąca od dnia złożenia wniosków przez kandydatów, zachowując termin określony w art. 43 ust. 8 ustawy. W okresie od dnia 4 listopada 2024 r. do dnia 29 listopada 2024 r. Organizator przeprowadził szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej (do szkolenia przystąpiło 6 osób, i tyle samo ukończyło) oraz w dniach 30 listopada 2024 r. i 2 grudnia 2024 r. odbyło się szkolenie uzupełniające dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej pełniące funkcję pogotowia rodzinnego (przystąpiły i ukończyły 2 osoby – uczestnicy szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej). Powyższe szkolenia zrealizowano w oparciu o Program „Rodzina” opracowany przez Stowarzyszenie Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych „Pro Familia” w Krakowie i zatwierdzony przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej decyzją nr 17/2023/RZ z dnia 21 listopada 2023 r., co wynika z art. 44 ust. 2 i 4 ustawy. Szkolenia zostały przeprowadzone przez pracowników Centrum – dyrektora i kierownika zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, którzy posiadali z ww. Stowarzyszenia uprawnienia trenerskie do realizacji przedmiotowych szkoleń. Organizator posiadał także aktualną umowę licencyjną na korzystanie z programu szkoleniowego „Rodzina” dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Po jego zakończeniu wydał kandydatom świadectwa jego ukończenia.

Analiza dokumentacji merytorycznej z kontrolowanego obszaru organizacji szkolenia pozwoliła stwierdzić, że:

- a) we wszystkich wydanych świadectwach ukończenia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej wskazano błędny termin trwania szkolenia – wpisano, że szkolenie zostało zorganizowane w terminie od 1.11.2024 r. – 02.12.2024 r., a faktycznie zostało przeprowadzone w dniach od 4.11.2024 r. do 29.11.2024 r. Świadectwa winny być skorygowane w przedmiotowym zakresie, a w przyszłości należy zachować dbałość zawieranych danych.
- b) Dwie osoby z grupy szkoleniowej dla kandydatów do stanowienia rodziny zastępczej niezawodowej, w dniach: 30.11.2024 r. i 2.12.2024 r. uczestniczyły w szkoleniu

uzupełniającym dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego. Osoby te otrzymały tylko świadectwo ukończenia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego, w którym zawarto termin realizacji szkolenia od 1.11.2024 r. – 02.12.2024 r. w wymiarze 72 h dydaktycznych, wraz z 10 h zajęć praktycznych w ramach zapoznania się z doświadczeniami wychowawczymi rodzin, co stanowi uchybienie w myśl art. 44 ust. 1 ustawy, który mówi, że kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia, organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, tj. Centrum. Nadto osoby te uczestniczyły w szkoleniu uzupełniającym dla kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego (§ 6 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej), z pominięciem udziału w szkoleniu przewidzianym dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, o którym mowa w § 3 ww. rozporządzenia. Zaistniały fakt Dyrektor wyjaśnił błędną interpretacją przepisów i zobowiązał się do zorganizowania ww. osobom brakującego szkolenia. W dniu 3 września br., Dyrektor dostarczył drogą elektroniczną dokumentację potwierdzającą organizację w dniach 27 – 28.08.2025 r. szkolenia dla ww. osób z zakresu programowego przewidzianego dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, jako podstawy do dalszego szkolenia w kierunku становienia rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego (listy obecności, zakres programowy oraz świadectwa). Mając powyższe na uwadze organ kontroli wskazuje na nieprawidłowość oraz odstępuje od wydania zalecenia w powyższym zakresie, tym samym zwracając uwagę na bezwzględną analizę aktów wykonawczych do ustawy w obszarze szkolenia kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.

- c) Spośród grupy kontrolnej żadna osoba nie wystąpiła z wnioskiem o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego, o którym mowa w art. 45 ust. 1 ustawy.
- d) W oparciu o dane zawarte w ankiecie z działalności Centrum w okresie objętym kontrolą nie organizowano szkoleń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej wg indywidualnego planu szkolenia, w zależności od potrzeb rodziny i dziecka, o którym mowa w art. 44 ust. 5 ustawy.

Mając na uwadze art. 76 ust. 4 pkt 12 ustawy Organizator w ramach prowadzonej działalności diagnostyczno – konsultacyjnej realizował pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do sprawowania pieczy zastępczej rodzinnej, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę poprzez:

- a) organizację szkolenia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą „Trudne emocje dzieci – jak pomóc w ich regulacji i powrocie do równowagi”, udział 16 osób (25 – 26.11.2024 r.),
- b) organizację szkolenia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą „Jak porozumieć się z nastolatkiem”, udział 22 osób (07 – 10.04.2025 r.),
- c) bieżące wsparcie psychologiczne rodzin, dzieci w postaci konsultacji indywidualnych przez psychologów – 13 rodzin, 29 wizyt;
- d) nabór uczestników spośród rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej do udziału w szkoleniu z zakresu kompetencji rodzicielskich (działanie zaplanowane na wrzesień 2025 r.).

Wobec rodzin zastępczych już funkcjonujących psycholog sporządzał opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, o której mowa w art. 45a ustawy. W okresie objętym kontrolą psycholog sporządził 13 przedmiotowych opinii.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Organizator z upoważnienia starosty prowadził Centralny Rejestr Pieczy Zastępczej. Okazał wydruk raportów z ww. rejestru w zakresie wykazu kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 38d ust. 1 pkt 3 ustawy w zw. z art. 38e ust. 3 pkt 5 ustawy oraz wykazu osób posiadających pozytywną i negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 38d ust. 1 pkt 2 ustawy w zw. z art. 38e ust. 2 pkt 3 ustawy.

(akta kontroli str. 45 – 50, 82 – 208, 210, 383 – 392)

Dokonywanie ocen sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 128 pkt 1 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej ocenia sytuację dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka. W okresie objętym kontrolą, PCPR zobowiązany był do dokonania ww. ocen dla łącznie 126 dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Grupę kontrolną stanowiło 10 akt spraw, które poddano analizie w zakresie oceny realizacji zadania ustawowego.

Dokonywanie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka Organizator dokonywał w postaci protokołu z posiedzenia zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Określenie zespołu zaczerpnięto z art. 135 ustawy, który odnosi się do organizacji pracy w tym obszarze w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i wskazuje się tym samym zasadność posługiwania się nazewnictwem adekwatnym do zapisów ustawy.

Na podstawie analizy ww. protokołów ustalono, że mając na uwadze art. 129 ustawy Organizator dokonywał oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej w celu ustalenia jego aktualnej sytuacji rodzinnej; analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną; monitorowania procedur adopcyjnych; oceny stanu zdrowia i potrzeb; informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, przepisów i działalności leczniczej lub pomocy społecznej oraz w celu ustalenia oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, co stanowiło jednocześnie wnioski uczestników posiedzenia, zawarte w protokole. We wszystkich dokumentach (protokołach) odnotowano zapis „sporządzenie planu pomocy dziecku” w miejscu „modyfikowanie planu pomocy dziecku”, co jest niezgodne z celem zawartym w art. 129 pkt 3 ustawy i stanowi uchybienie. Należy doprowadzić zapis do zgodności z treścią ww. artykułu ustawy. Podczas każdorazowego posiedzenia sporządzano kolejny plan pomocy dziecku, w miejsce dokonania jego modyfikacji. Wskazuje się na konieczność sporządzania jednego planu pomocy dziecku i dokonywanie jego modyfikacji w obszarach tego wymagających w związku ze zmianą sytuacji dziecka. W protokołach odnotowywano także w punkcie 6 „Możliwość powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenie go w rodzinnej pieczy zastępczej”, co stanowi uchybienie, gdyż jest to cel dokonywania oceny sytuacji dziecka, ale przebywającego w instytucjonalnej pieczy zastępczej i wynika z art. 136 pkt 6 ustawy. Należy wyeliminować ten cel z procesu oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Oceny sytuacji dziecka w myśl art. 130 ust. 1 ustawy, PCPR dokonywał na posiedzeniu z udziałem: odpowiednio rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka, pedagoga i psychologa (zatrudnionych w Centrum), asystentów rodziny (okazano pisma informujące o terminie posiedzenia), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, rodziców dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej (okazano pisma zapraszające rodziców, gdy znano adres ich pobytu). Pisemnie zapraszano przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, który obecny był w jednym przypadku. W jednym przypadku rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy (brak wniosku).

W myśl art. 130 ust. 2 ustawy do udziału w posiedzeniu w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej Organizator zapraszał przedstawicieli placówek oświatowych, przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej z gminy zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka.

Zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Na podstawie analizy dokumentacji grupy kontrolnej ustalono, że Organizator przeprowadzał ocenę sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w wymaganych terminach. Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka, Centrum formułowało pisemną opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazywało ją do Sądu Rejonowego, III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Jeleniej Górze, co potwierdzono ewidencją listów wysłanych, a w jednym przypadku przedmiotową opinię złożono osobiście w sądzie. W przypadku 3 dzieci tego wymagających, sformułowanej opinii dotyczącej zasadności dalszego ich pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej (łącznie 8 opinii), nie przekazano do ośrodka adopcyjnego odpowiedzialnego za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego, zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy, co stanowi nieprawidłowość.

(akta kontroli str. 51 – 55, 211 – 360)

Dokonywanie ocen rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Zgodnie z art. 128 pkt 2 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej ocenia rodzinę zastępczą oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka. W okresie objętym kontrolą, funkcjonowało 95 podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej. Grupę kontrolną stanowiło 10 akt spraw, które poddano analizie w zakresie oceny realizacji zadania ustawowego.

Organizator sporządzał ocenę rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy w formie papierowej. Zgodnie z art. 133 ustawy dokonywał oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, który sporządzał na tę okoliczność opinię oraz w konsultacji z przedstawicielem ośrodka pomocy społecznej właściwym dla miejsca zamieszkania rodziców dziecka, przebywającego w tej rodzinie lub w rodzinnym domu dziecka. Organizator kierował korespondencję pisemną do ośrodków pomocy społecznej informującą o dokonywaniu ww. oceny z jednoczesną prośbą wypełnienia druku: „*Karta oceny rodziny zastępczej: opinia asystenta rodziny/pracownika socjalnego MOPS /GOPS o rodzicach biologicznych dziecka*

umieszczonego w rodzinie zastępczej”. Przedmiotowy dokument odnosił się do opinii sporządzonej przez asystenta rodziny lub przedstawiciela ośrodka pomocy społecznej dotyczącej m.in. warunków socjalno - bytowych rodziców biologicznych, form ich wsparcia, kontaktu z dzieckiem umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej, współpracy z rodziną zastępczą (przekazane informacje były szczątkowe lub stwierdzono ich brak). Niemniej wskazuje się na konieczność uwzględniania w trakcie oceny podmiotu rodzinnej pieczy zastępczej obszaru wzajemnej współpracy asystenta rodziny lub pracownika ośrodka pomocy społecznej (w sytuacji nieprzydzielenia asystenta) z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka. Pozwoli to ocenić przedstawiciela rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie jakości wykonywanej pracy.

W myśl art. 134 ust. 1 ustawy organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Na podstawie analizy akt sprawy z grupy kontrolnej ustalono, że Organizator we wszystkich przypadkach dokonał ww. oceny w wymaganym terminie. Kolejną ocenę rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka, o której mowa w art. 134 ust. 2 ustawy, PCPR dokonywał po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, tj. rok i miesiąc, rok i 2 miesiące, rok i 5 miesięcy. Podczas czynności kontrolnych ustalono także, że:

- wobec dwóch rodzin zastępczych, w których pierwsze dziecko umieszczono w 2022 r. (październik, grudzień) i wobec których pierwszą ocenę rodziny dokonano w 2023 r. (październik, grudzień), do dnia kontroli nie dokonano oceny drugiej, choć w przypadku innej rodziny również z dzieckiem przyjętym w 2022 r. (sierpień) dokonano oceny pierwszej w 2023 r. (sierpień) i drugiej w 2024 r. (październik),
- wobec trzech rodzin zastępczych, w których pierwsze dziecko umieszczono w 2023 r. (marzec, lipiec, wrzesień) i wobec których pierwszą ocenę dokonano w 2024 r. (marzec, lipiec, sierpień), do dnia kontroli nie dokonano oceny drugiej,
- wobec dwóch rodzin zastępczych, w których pierwsze dziecko umieszczono w 2021 r. (luty, czerwiec) pierwszą ocenę rodziny dokonano w 2022 r. (luty, maj), drugą ocenę dokonano w 2023 r. (marzec, październik) po upływie roku i kilku miesięcy,
- nie odnotowano w okresie objętym kontrolą okoliczności sporządzenia trzeciej i kolejnej oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Mając na uwadze niedookreślony w ustawie graniczny termin, co do czynności dokonania drugiej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz stwierdzoną różnorodną praktykę stosowaną w Centrum w zakresie terminu dokonywania drugiej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka, wskazuje się na konieczność uściślenia tej kwestii w toku procedury, aby wykluczyć różnorodność i brak obiektywizmu w tym zakresie. Ujednolicenie terminu dokonywania oceny rodzinnego podmiotu pieczy zastępczej pozostaje w interesie dziecka w nim przebywającego oraz tego, które ma zostać w nim umieszczone. Pozwoli to także na sprawną organizację pracy oraz płynność w realizacji zadania.

W dokonywanych ocenach rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy, Organizator odnosił się do zadań rodziny zastępczej, prowadzących rodzinny dom dziecka określonych w art. 40 ustawy. Rekomenduje się uwzględnianie także w przedmiotowych ocenach obszaru realizacji przez rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka obowiązku wynikającego z art. 45a ustawy, tj. przedstawiania co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawionej przez psychologa.

W okresie objętym kontrolą żadna z rodzin zastępczych, prowadzących rodzinny dom dziecka, wobec których dokonano oceny, nie złożyła zastrzeżeń do starosty, o których mowa w art. 134 ust. 2a ustawy. Sporządzone oceny rodzin zastępczych posiadały informację o prawie przysługującym rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka do wniesienia ww. zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia otrzymania oceny, zgodnie z art. 134 ust. 2a ustawy.

W okresie objętym kontrolą nie zaistniała okoliczność uzasadniająca konieczność dokonania oceny rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka w terminie na trzy miesiące przed wygaśnięciem umowy, w celu ustalenia zasadności jej przedłużenia, o czym mowa w art. 134 ust. 4 ustawy.

(akta kontroli str. 56 – 61, 361 – 376)

Kontrola zgodności zatrudniania pracowników z wymogami kwalifikacyjnymi wykazała, że wszystkie osoby zatrudnione przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej do realizacji zadań w ustawowym zakresie miały kwalifikacje zawodowe do zajmowanych stanowisk. Analiza akt osobowych potwierdziła kwalifikacje koordynatorów w zakresie, o którym mowa w art. 78 ust. 1 pkt 2 – 6

ustawy. Rękojmia należytej realizacji zadań koordynatora udokumentowana była referencjami z poprzednich miejsc pracy lub oświadczeniem dyrektora PCPR. Osoby zatrudnione na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej były weryfikowane w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym oraz w Krajowym Rejestrze Karnym. Spośród 7 koordynatorów zatrudnionych w Centrum, w okresie objętym kontrolą 2 osoby świadczyły pracę na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w ramach umowy cywilnoprawnej.

(akta kontroli str. 377 – 382)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym obszarze, które wymagają wydania zaleceń pokontrolnych:

1. W 5 przypadkach sporządzono analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej z pominięciem ich weryfikacji w bazie danych w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.
2. W 5 przypadkach wydano wstępną pozytywną kwalifikację kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej z pominięciem oceny spełniania warunku niefigurowania przez nich w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.
3. W 3 przypadkach nie przekazano opinii (łącznie 8) dotyczącej zasadności pobytu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej do ośrodka adopcyjnego odpowiedzialnego za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego.

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne:

Niniejsze wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przekazano kierownikowi kontrolowanej jednostki, drugi złożono do akt postępowania kontrolnego nr PS-NKWR.431.2.45.2025.JL.

Na podstawie ustaleń kontroli, w celu poprawy realizacji kontrolowanych zadań, wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Przeprowadzać w pełnym zakresie ustawowym analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Podstawa prawna: art. 42 ust. 7 w związku z art. 42 ust. 1 – 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

Termin realizacji: na bieżąco.

2. Przeprowadzać wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka na podstawie oceny spełniania warunków wskazanych w ustawie.

Podstawa prawna: art. 43 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

Termin realizacji: na bieżąco.

3. Przekazywać opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej do ośrodka adopcyjnego odpowiedzialnego za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego.

Podstawa prawna: art. 131 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2025 r., poz. 49).

Proszę w terminie do dnia **17 października 2025 r.** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

INSPEKTOR WOJEWODZKI
Joanna Laskowska
.....
(przewodniczący)
STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
E. Molka-Kaźmierczak
.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Barbara Olszewska
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
(kierownik komórki do spraw kontroli)

INSPEKTOR WOJEWODZKI
Joanna Laskowska

1875

1876

1877